

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. sausio 10 d. *

Byloje C-147/04

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2004 m. vasario 4 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. kovo 22 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

De Groot en Slot Allium BV,

Bejo Zaden BV

prieš

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales,

dalyvaujant

Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (Cerafel),

* Proceso kalba: prancūzų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Makarczyk, C. Gulmann, G. Arestis (pranešėjas) ir J. Klučka,

generalinis advokatas D. Ruíz-Jarabo Colomer,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. balandžio 21 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *De Groot en Slot Allium BV* ir *Bejo Zaden BV*, atstovaujamų advokatų C. Amigues ir M. Bay,
- *Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (Cerafel)*, atstovaujamo advokatų M. Jacquot, O. Prost ir K. Merten-Lentz,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir A. Colomb,

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir D. J. M. de Grave,
 - Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. Nolin ir B. Stromsky,
- susipažinęs su 2005 m. gegužės 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra pateiktas dėl 1970 m. rugsėjo 29 d. Tarybos direktyvos 70/458/EEB dėl prekybos daržovių sėkla (OL L 225, p. 7), iš dalies pakeistos 1988 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 88/380/EEB (OL L 187, p. 31, toliau – Direktyva 70/458), ir 1992 m. balandžio 28 d. Tarybos direktyvos 92/33/EEB dėl prekybos daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklą (OL L 157, p. 1), išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp Nyderlandų bendrovių *De Groot en Slot Allium BV* ir *Bejo Zaden BV* (toliau – *De Groot* ir *Bejo*) ir *Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie* (Ekonomikos, finansų ir pramonės ministerijos) bei *Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales* (Žemės ūkio, maisto, žvejybos ir kaimo reikalų ministerijos)

(toliau – kompetentingos ministerijos) dėl šių bendrovių ieškinio, kuriuo prašoma panaikinti numanomą sprendimą atmesti jų prašymą panaikinti 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimą dėl prekybos askaloniniais česnakais (JORF 1990 m. birželio 2 d., p. 6557).

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

Direktyva 70/458

- 3 Į Direktyvos 70/458 dėl daržovių sėklos pardavimo Bendrijoje 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą daržovių sąrašą neįtraukti askaloniniai česnakai (*allium ascalonicum*).
- 4 2 straipsnio 1 dalies B, C ir D punktuose daržovių sėklos skirstomos į tris skirtingas kategorijas – bazinę sėklą, standartinę sėklą ir sertifikuotą sėklą.
- 5 Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1a dalyje numatoma:

„1 dalies punkte pateikto rūšių sąrašo pataisos, susijusios su veislių pavadinimais ir hibridais, gautais sukryžminus šioje direktyvoje minimas rūšis, kurias reikia padaryti atsižvelgiant į mokslinių ir techninių žinių plėtrą, priimamos 40 straipsnyje nustatyta tvarka.“

6 Direktyvos 70/4583 3 straipsnio 1–3 dalyse nustatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad daržovių sėkla nebus sertifikuojama, patvirtinama kaip standartinė sėkla ir parduodama, jeigu ta veislė oficialiai nepatvirtinta vienoje ar keliose valstybėse narėse.

2. Kiekviena valstybė narė įsteigia vieną ar kelis veislių, oficialiai patvirtintų sertifikavimui, patvirtinimui kaip standartinės sėklos ir prekybai savo teritorijoje katalogus.

<...>

3. Bendrasis daržovių veislių katalogas įsteigiamas pagal 16 ir 17 straipsnių nuostatas, remiantis nacionaliniais valstybių narių katalogais.“

7 Direktyvos 70/458 4 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad veislė patvirtinama tik tuomet, jeigu ji yra išskirtinė, stabili ir pakankamai vienoda. Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje numatomos sąlygos, kurias patenkinus veislė laikoma išskirtine, stabilia ir pakankamai vienoda.

8 Direktyvos 70/458 10 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, numatoma, kad valstybės narės oficialiai išleidžia savo teritorijose patvirtintų veislių katalogą, o kai reikalingas veislės palaikymas – paskelbia už tai savo šalyse atsakingo asmens ar asmenų pavardes.

9 Direktyvos 70/458 11 straipsnio 1 dalyje numatoma:

„Kitoms valstybėms narėms ir Komisijai nedelsiant turi būti pranešta apie paraiškos veislei patvirtinti pateikimą ar atsiėmimą, bet kokį veislių kataloge padarytą įrašą, taip pat apie bet kokias jo pataisas.“

10 To paties 11 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad valstybės narės nusiunčia kitoms valstybėms narėms ir Komisijai trumpą kiekvienos naujos patvirtintos veislės savybių, kurios buvo pastebėtos per patvirtinimo procedūrą, aprašymą. Paprašius jos taip pat nusiunčia ypatingų savybių, kurios leidžia atskirti šią veislę nuo kitų panašių veislių, aprašymą.

11 Direktyvos 70/458 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse, be kita ko, numatoma, jog valstybės narės užtikrina, kad patvirtintos veislės būtų palaikomos ir kad bet kada būtų galima patikrinti, kaip vykdomas veislės palaikymas pagal įrašus, kuriuos saugo asmuo ar asmenys, atsakingi už tą veislę.

12 Direktyvos 70/458 13a straipsnyje nustatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų pašalintos bet kokios abejonės, kilusios patvirtinus veislę, dėl veislės aiškumo įvertinimo, ar patvirtinimo metu – dėl jos pavadinimo.

2. Jeigu, patvirtinus veislę, nustatoma, kad patvirtinimo metu nebuvo išlaikyta sąlyga dėl išskirtinumo, kaip apibrėžta 5 straipsnyje, patvirtinimą turi pakeisti kitas sprendimas arba tam tikrais atvejais – šią direktyvą atitinkantis atšaukimas.

Šiuo kitu sprendimu veislė nuo jos pradinio patvirtinimo datos nebelaikoma Bendrijoje žinoma veisle, kaip apibrėžta 5 straipsnyje <...>

3. Jeigu, patvirtinus veislę, nustatoma, kad jos pavadinimas, kaip apibrėžta 10 straipsnyje, buvo netinkamas patvirtinimo metu, pavadinimas pakeičiamas taip, kad jis atitiktų šią direktyvą. Valstybės narės gali leisti laikinai vartoti ankstesnį pavadinimą kaip papildomą pavadinimą. Išsami tvarka, pagal kurią ankstesnį pavadinimą galima vartoti kaip papildomą, nustatoma 40 straipsnyje nustatyta tvarka.“

13 Direktyvos 70/458 14 straipsnyje numatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad veislės patvirtinimas būtų atšauktas:

- a) jeigu ištyrus įrodoma, kad veislė nebėra išskirtinė, pastovi ar pakankamai vienoda, ir (arba)
- b) jeigu to prašo už veislę atsakingas asmuo ar asmenys, jeigu nėra užtikrintas veislės palaikymas.

2. Valstybės narės gali atšaukti veislės patvirtinimą:

- a) jeigu nesilaikoma įstatymų ir kitų teisės aktų, priimtų vykdant šią direktyvą, ir (arba)
- b) jeigu pateikiant paraišką patvirtinimui ar per tyrimą buvo pateikti neteisingi ar suklastoti faktai, kuriais remiantis veislė buvo patvirtinta.“

14 Direktyvos 70/458 15 straipsnio 1 dalyje numatoma, jog valstybės narės garantuoja, kad veislė būtų išbraukta iš jų katalogų, jeigu tos veislės patvirtinimas buvo atšauktas arba jeigu baigėsi patvirtinimo galiojimo laikas.

15 Tos pačios direktyvos 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatoma:

„1. Valstybės narės garantuoja, kad nuo 17 straipsnyje minimos publikacijos datos praėjus dviem mėnesiams veislių, patvirtintų laikantis šios direktyvos nuostatų ar šią direktyvą atitinkančių principų, sėklai negalioja jokie prekybos apribojimai, taikomi pačiai veislei.

2. Nukrypstant nuo 1 dalyje numatytų nuostatų, valstybei narei jos prašymu, pateiktu 40 straipsnyje numatyta tvarka, gali būti leista uždrausti prekiauti veislės sėkla visoje šios valstybės narės teritorijoje ar tam tikroje jos dalyje arba nustatyti

tam tikras sąlygas šiai veislei auginti, jei ši veislė nėra išskirtinė, stabili ir pakankamai vienoda. Prašymas turi būti pateiktas ne vėliau kaip per trejus kalendorinius metus po patvirtinimo metų.“

16 Šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje skelbiama:

„Komisija, gavusi iš valstybių narių informaciją ir jos pagrindu, *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*, „Bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo“ (toliau – bendrasis katalogas) antraštinėje dalyje, paskelbia sąrašą veislių, kurių sėklai, pasibaigus dviejų mėnesių terminui, pagal 16 straipsnį netaikomi jokie prekybiniai veislės apribojimai, ir pagal 10 straipsnio 1 dalį reikalingą informaciją dėl asmens ar asmenų, atsakingų už veislės palaikymą. Paskelbtame pranešime nurodomos valstybės narės, gavusios 16 straipsnio 2 dalyje ar 18 straipsnyje nurodytus leidimus <...>“

17 Direktyvos 70/458 18 straipsnis skelbia:

„Jeigu nustatoma, kad veislės, įtrauktos į bendrąjį <...> katalogą, auginimas bet kurioje valstybėje narėje augalų sveikatos požiūriu galėtų kenkti kitų veislių ar rūšių auginimui ar kelti grėsmę žmogaus sveikatai ar aplinkai, tai valstybei narei jos prašymu galėtų būti suteikta teisė 40 straipsnyje nustatyta tvarka uždrausti parduoti tos veislės sėklą visoje šios valstybės narės teritorijoje ar tam tikroje jos dalyje. Jeigu žalingų organizmų išplitimo pavojus yra neišvengiamas, minėta valstybė narė gali iš karto, pateikusi prašymą, sankcionuoti tokį uždraudimą, kol nebus priimtas galutinis sprendimas 40 straipsnyje numatyta tvarka.“

- 18 Tos pačios direktyvos 35 straipsnio 1 dalyje numatoma, jog valstybės narės užtikrina, kad prekybos metu būtų atliekami oficialūs augalų sėklos patikrinimai, bent jau pasirinktinės kontrolės forma, siekiant patvirtinti atitiktį šios direktyvos sąlygoms.
- 19 Pagal Direktyvos 70/458 36 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad „sertifikuotos sėklos“ ir „standartinės sėklos“ kategorijų sėklai lauke būtų taikoma antrinė kontrolė, siekiant palyginti jų veislės tapatybę ir grynumą su standartiniais duomenimis.
- 20 Direktyvos 70/458 38 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatoma:

„1. Jeigu pakartotinai nustatoma, kad per antrinę kontrolę, atliktą lauke, kokios nors veislės sėkla ne visai atitinka numatytas veislės tapatybės ar grynumo sąlygas, valstybės narės užtikrina, kad jomis prekiaujančiam asmeniui būtų visai ar iš dalies, o galiausiai ir nustatytam laikotarpiui uždrausta prekiauti tokia sėkla.

2. Bet kokios priemonės, taikytos pagal 1 dalį, panaikinamos, kai su pakankama tikimybe nustatoma, kad prekybai skirta sėkla ateityje atitiks veislės tapatybės ir grynumo reikalavimus.“

- 21 Galiausiai pagal Direktyvos 70/458 40 straipsnį tais atvejais, kai daroma nuoroda į šiame straipsnyje numatytą tvarką, Žemės ūkio, sodininkystės, daržininkystės ir miškininkystės sėklos ir dauginamosios medžiagos nuolatinis komitetas, į kurį kreipiamasi tame pačiame straipsnyje nurodyta tvarka, pareiškia nuomonę dėl priemonių, kurių Komisija ketina imtis šiuo klausimu, projekto.

Direktyva 92/33

- 22 Pagal Direktyvos 92/33 1 straipsnio 1 dalį ji taikoma prekybai daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklas, Bendrijoje. To paties straipsnio 2 dalies pirmojoje pastraipoje nurodoma, kad direktyvos 2–20 straipsniai ir 24 straipsnis taikomi gentims ir rūšims bei jų hibridams, išvardytiems II priede. Šiame priede minimi ir askaloniniai česnakai (*allium ascalonicum*).

- 23 Šios direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje numatoma, kad II priede pateikto genčių ir rūšių sąrašo pakeitimai tvirtinami 22 straipsnyje nustatyta tvarka.

- 24 Direktyvos 92/33 9 straipsnis numato:

„1. Nepažeidžiant 2 straipsnio, daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, kuri priklauso II priede išvardytoms gentims bei rūšims ir kuriai taip pat taikoma Direktyva 70/458/EEB, negali būti prekiaujama Bendrijoje, jei ji nepriklauso veislei, pripažintai pagal Direktyvą 70/458/EEB.

2. Nepažeidžiant 2 straipsnio ir šio straipsnio 3 ir 4 dalių, daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, kuri priklauso II priede išvardytoms gentims ir rūšims, bet kuriai netaikoma Direktyva 70/458/EEB, Bendrijoje neprekiaujama, jei ji nepriklauso veislei, kuri yra oficialiai pripažinta bent vienoje valstybėje narėje.

Pripažinimo sąlygoms taikomos Direktyvos 70/458/EEB 4 ir 5 straipsnių bei 10 straipsnio 3 dalies nuostatos.

Produkcijos pripažinimo ir išsaugojimo tvarkai bei formalumams *mutatis mutandis* taikomos minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 ir 4 dalys, 6, 7, 8 straipsniai, 10 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys bei 11–15 straipsniai.

Kiekvienu atveju galima atsižvelgti į neoficialių tyrimų rezultatus ir praktinę informaciją, sukaupą auginimo metu.

3. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad veislių, priklausančių 2 dalyje išvardytoms gentims ir rūšims, oficialus pripažinimas, kuris buvo patvirtintas iki 1993 m. sausio 1 d. pagal kitus principus nei nustatyti Direktyvoje 70/458/EEB arba remiantis tuo, kad jų medžiaga buvo prekiaujama jų teritorijoje iki tos dienos, pasibaigtų ne vėliau kaip 1998 m. birželio 30 d., jei tos veislės tą dieną nebuvo pripažintos pagal 1 dalies nuostatas.

4. Pagal 2 ir 3 dalis oficialiai pripažintos veislės įrašomos į Bendrąjį <...> katalogą, nurodytą Direktyvos 70/458/EEB 17 straipsnyje. 16 straipsnio 2 ir 3 dalys, 17, 18 ir 19 straipsniai taikomi *mutatis mutandis*.

Tame leidinyje specialia nuoroda pažymimos pagal 3 dalies nuostatas pripažintos veislės.“

- 25 Direktyvos 92/33 14 straipsnio 1 dalyje numatoma, kad prekybai daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, kuri atitinka šios direktyvos reikalavimus ir sąlygas, netaikomi jokie kiti apribojimai dėl tiekėjo, augalų sveikatos, auginimo terpės ir tikrinimo tvarkos, išskyrus numatytuosius šioje direktyvoje. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prekybai daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, kurios veislės įrašytos į Bendrąjį daržovių veislių katalogą, netaikomi jokie kiti apribojimai dėl veislės, išskyrus tuos, kurie nustatyti šioje direktyvoje arba į kuriuos daroma nuoroda.

Nacionalinės teisės aktai

- 26 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimo 1 ir 2 straipsniuose skelbiama:

„1 straipsnis

Kaip askaloninius česnakus pardavimo tikslu galima transportuoti, sandėliuoti, teikti į prekybą ar parduoti tik veislę *Allium cepa* L. var. *ascalonicum*, dauginamą vegetatyviniu būdu svogūnėliais <...>

2 straipsnis

Šis nutarimas taikomas vartotojams tiekti skirtiems askaloniniams česnakams (*Allium cepa* L. var. *ascalonicum*), išskyrus žalius askaloninius česnakus su sveikais lapais ir perdirbti skirtus askaloninius česnakus.

Paruošti parduoti ir įpakuoti askaloniniai česnakai turi atitikti šiame nutarime keliamus reikalavimus.“

- ²⁷ Vartotojų kodekso L. 214-2 straipsnyje numatoma, kad už 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimo pažeidimą taikomos sankcijos baudžiamąja tvarka kaip už trečios klasės pažeidimą.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- ²⁸ Daržovių rūšis askaloniniai česnakai (*allium ascalonicum*), dauginami vegetatyviniu būdu, t. y. dauginant tiesiogiai iš svogūnėlių, vadinami „tradiciniais askaloniniais česnakais“ ir auginami daugiausia Prancūzijoje, pirmiausia Bretanėje ir Luaros slėnyje.
- ²⁹ *De Groot* ir *Bejo* ištobulino askaloninių česnakų veisles, pavadintas *ambition* ir *matador*, kurioms būdingas kitoks nei tradicinių askaloninių česnakų dauginimo būdas. Šios dvi veislės auga iš sėklų (lytinis dauginimas) ir jų negalima persodinti (askaloniniai česnakai iš sėklų).

- 30 1993 m. buvo pateiktas prašymas veisles *ambition* ir *matador* įtraukti į Nyderlandų daržovių veislių katalogą (toliau – nacionalinis katalogas) ir atlikti jų bandymai, kurių rezultatus patvirtino kompetentingos Nyderlandų valdžios institucijos atlikti palyginamieji bandymai. Šių bandymų rezultatų pagrindu kompetentingų Nyderlandų valdžios institucijų sprendimu šios dvi veislės 1995 m. birželio 29 d. buvo įtrauktos į nacionalinį katalogą kaip naujos *allium ascalonicum* L. askaloninių česnakų rūšies veislės.
- 31 Po šio įrašo Nyderlandų Karalystė informavo Komisiją ir valstybes nares apie pakeistą nacionalinį katalogą ir pateikė informaciją apie šių veislių savybes.
- 32 1997 m. kovo 18 d. Komisija paskelbė pirmą devynioliktojo pilno leidimo Daržovių rūšių veislių bendrojo katalogo papildymą, į kurį, be kita ko, veisles *ambition* ir *matador* įtraukė kaip priklausančias *allium ascalonicum* L. rūšiai (OL C 87 A, p. 1). Dvidešimtajame (OL C 130 A, 1998, p. 1), dvidešimt pirmajame (OL C 167 A, 1999, p. 1), dvidešimt antrajame (OL C 308 A, 2003, p. 5) ir dvidešimt trečiajame (OL C 260 A, 2004, p. 8) pilnuose bendrojo katalogo leidimuose informacija apie veisles *ambition* ir *matador* nesikeitė.
- 33 Nuo jų įrašymo į bendrąjį katalogą dienos askaloninių česnakų veislės *ambition* ir *matador* buvo auginamos ir parduodamos kaip askaloniniai česnakai daugelyje valstybių narių.
- 34 *De Groot* ir *Bejo*, kurios daugiausia prekiaavo askaloniniais česnakais iš sėklų kaip galutiniu produktu, nuo 1999 m. pagrindinę veiklą sudarė askaloninių česnakų sėklų, ypač veislių *ambition* ir *matador*, pardavimas. Todėl šių veislių askaloninių česnakų sėklos buvo eksportuojamos iš Nyderlandų į Prancūzijos rinką. Tačiau atsižvelgda-

mos į 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimą *De Groot* ir *Bejo* sustabdė askaloninių česnakų sėklų eksportą į Prancūziją.

- 35 2000 m. Komisija gavo tradicinių askaloninių česnakų augintojų iš Prancūzijos skundą dėl askaloninių česnakų iš sėklų, dėl kurio ji dar nepriėmė sprendimo. Iš byloje esančios medžiagos aišku, kad šiame skunde skundžiamas 1997 m. įvykusio *ambition* ir *matador* veislių askaloninių česnakų sėklų įtraukimo į bendrąjį katalogą pagrįstumas.
- 36 Iš prašymo kreiptis dėl prejudicinio sprendimo aišku, kad *De Groot* ir *Bejo* 2001 m. vasario mėn. kompetentingoms ministerijoms nusiuntė prašymą panaikinti 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimą, nes jis trukdė Prancūzijos teritorijoje laisvai prekiauti šių įmonių produkcija. Tuo pat metu šios bendrovės kreipėsi į Komisiją su skundu dėl šio nutarimo, teigdamos, kad *ambition* ir *matador* veislių daržovėmis gali būti nevaržomai prekiaujama Bendrijos teritorijoje atsižvelgiant į tai, kad jos yra įrašytos į bendrąjį katalogą. Dėl šio antrojo skundo Komisija dar nepriėmė sprendimo.
- 37 2001 m. birželio 8 d. *Conseil d'État* teisminių ginčų sekretoriате užregistruotu ieškiniu *De Groot* ir *Bejo* pareikalavo anuluoti iš kompetentingų ministerijų neatsakymo numanomą sprendimą atmesti prašymą panaikinti 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimą. Šios bendrovės teigia, kad nutarimas pažeidžia EB 28 straipsnį ir Direktyvą 70/458. Proceso metu *Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne* (Bretanės regiono žemės ūkio vaisių ir daržovių ekonominis komitetas, toliau – *Cerafel*) paprašė leidimo įstoti į bylą atsakovų pusėje; šis jo prašymas buvo patenkintas sprendimu kreiptis dėl prejudicinio sprendimo.

- 38 Atsižvelgdamas į tai, kad 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimo teisėtumo įvertinimas priklauso nuo Direktyvų 70/458 ir 92/33 išaiškinimo, *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar kartu skaitomas Direktyvos 70/458 ir Direktyvos 92/33 nuostatas reikia suprasti taip, kad į bendrąjį <...> katalogą galima įtraukti tik tas askaloninių česnakų veisles, kurios dauginamos be sėklų, t. y. vegetatyvinio dauginimosi būdu, ir todėl <...> ar veislės *ambition* ir *matador* galėjo būti teisėtai įtrauktos į bendrojo katalogo rubriką, skirtą askaloniniams česnakams?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 39 Pirmiausia pastebėtina, kad 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas reglamentuoja askaloninius česnakus kaip prekybai skirtą galutinį produktą, o Direktyvos 70/458 ir 92/33 reglamentuoja prekybą Bendrijoje daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga. Šios direktyvos yra susijusios su prekyba Bendrijoje atitinkamai į bendrąjį katalogą įtrauktų daržovių sėkla ir daržovių, kurių veislė įtraukta į bendrąjį katalogą, dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, netaikant jokių apribojimų dėl veislės.
- 40 Tačiau, nors Direktyvų 70/458 ir 92/33 dalykas skiriasi nuo pagrindinėje byloje nagrinėjamo teisės akto, nėra pagrindo daryti išvados, kad šios direktyvos *a priori* nėra susijusios su pagrindine byla, nes, priešingai nei 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas, jos nereglamentuoja prekybos galutiniu produktu ir jo pavadinimo.

- 41 Šiuo požiūriu pastebėtina, kad dėl to, jog 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas draudžia su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti kitokius česnakus nei tradiciniai askaloniniai česnakai ir už šio draudimo pažeidimą numatyta baudžiamoji atsakomybė, šio sektoriaus ūkio subjektai, pirmiausia ūkininkai ir atitinkami platinimo tinklai, neturi jokios paskatos importuoti askaloninių česnakų sėklos, nes vėliau nebūtų įmanoma prekiauti iš sėklos išaugintais askaloniniais česnakais vartojant šį produkto pavadinimą.
- 42 Susiklosčiusius tokiai situacijai prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar, pirma, askaloninio česnako veislių kaip daržovių sėklų įtraukimas į bendrąjį katalogą atitiko Direktyvų 70/458 ir 92/33 reikalavimus ir, antra, atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, ar Bendrijos teisė draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kaip 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas, kurie Prancūzijos teritorijoje leidžia su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti tik vegetatyviniu būdu dauginamas daržoves, uždraudžiant šį pavadinimą vartoti prekiaujant iš sėklos išaugintais česnakais.
- 43 Pirmiausia reikia nuspręsti dėl askaloninio česnako veislių kaip daržovių sėklų įtraukimo į bendrąjį katalogą, o tada atsakyti į klausimą, ar Bendrijos teisė draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kaip 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas.

Dėl askaloninių česnakų sėklos veislių įtraukimo į bendrąjį katalogą

- 44 Primintina, kad askaloniniai česnakai neįtraukti į Direktyvos 70/458 dėl daržovių sėklos pardavimo Bendrijoje 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą daržovių sąrašą. Todėl vien tik šios direktyvos nuostatos nenumato galimybės įtraukti į bendrąjį katalogą šios daržovės veislių kaip sėklų, kaip buvo padaryta *ambition* ir *matador* veislių atveju.

- 45 Tačiau askaloniniai česnakai yra įrašyti į Direktyvos 92/33, taikomos prekybai daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklas, Bendrijoje, II priedą. Iš to darytina išvada, kad pagal šią direktyvą daržovės, vadinamos askaloniniu česnaku, veislės *ambition* ir *matador* neturėjo būti įtrauktos į bendrąjį katalogą kaip sėklų veislės.
- 46 Bet kuriuo atveju, nors 1995 m. birželio 29 d. askaloniniai česnakai nebuvo įtraukti į Direktyvos 70/458 dėl daržovių sėklos pardavimo Bendrijoje 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą daržovių sąrašą, neginčijama, kad kompetentingos Nyderlandų valdžios institucijos šias dvi veisles 1995 m. birželio 29 d. įtraukė į nacionalinį katalogą kaip naujas *allium ascalonicum* rūšies veislės sėklas. Pagal Direktyvos 70/458 11 straipsnio 2 dalį šios valdžios institucijos apie pakeistą nacionalinį katalogą informavo Komisiją, kuri 1997 m. kovo 18 d. paskelbė pirmą devynioliktojo pilno leidimo Daržovių rūšių veislių bendrojo katalogo papildymą. Šiame papildyme *ambition* ir *matador* veislės kaip sėkla buvo įtrauktos į bendrąjį katalogą kaip priklausančios *allium ascalonicum* rūšiai.
- 47 Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar toks įtraukimas pažeidžia kartu skaitomas Direktyvų 70/458 ir 92/33 nuostatas.
- 48 Šiuo klausimu *De Groot* ir *Bejo* bei Nyderlandų vyriausybė teigia, jog kartu skaitomos Direktyvų 70/458 ir 92/33 nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad sėklomis dauginamų askaloninių česnakų veisles galima įrašyti į bendrąjį katalogą. Sprendimas dėl vieno katalogo reiškia, kad kilus klausimui dėl veislės įrašymo į katalogą turėtų būti atsižvelgiama į abu šiose direktyvose pateiktus daržovių sąrašus.

- 49 Pirmiausia Nyderlandų vyriausybė pažymi, kad Direktyvoje 70/458 askaloninis česnakas nėra aiškiai nurodytas kaip daržovės rūšis, tačiau kai jos nuostatos skaitomos kartu su Direktyvos 92/33 nuostatomis, šio augalo veislės, auginamos iš sėklų, gali būti įrašytos į bendrąjį katalogą. Iš tiesų šių direktyvų, kurias reikia suvokti kaip vieną kitą papildančias, tikslas yra nustatyti bendrąjį veislių katalogą, nesvarbu, koks yra augalų dauginimo būdas. Ši argumentą patvirtina tas faktas, kad Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktas rūšių sąrašas nėra galutinis.
- 50 Savo argumentais šios bendrovės ir Nyderlandų vyriausybė iš esmės teigia, kad vieno bendro katalogo nustatymas turėjo įtakos Direktyvose 70/458 ir 92/3 aptariamų veislių įtraukimui į katalogą, nes šiose direktyvose numatyti daržovių sąrašai papildo vienas kitą. Tokiomis aplinkybėmis tam, kad Direktyva 70/458 būtų taikoma daržovei, neištrauktai į jos 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą sąrašą, pakanka, jog ji būtų minima Direktyvos 92/33 II priede.
- 51 Iš tiesų egzistuoja vienas daržovių rūšių veislių katalogas, į kurį įtrauktos ir rūšių veislės, kurių sėklos yra įtrauktos į Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą sąrašą, ir veislės, kurių dauginamoji ir sodinamoji medžiaga priklauso gentims ir rūšims, įtrauktoms į Direktyvos 92/33 II priede pateiktą sąrašą.
- 52 Tačiau šio fakto nepakanka tam, kad galima būtų daryti išvadą, jog šie du sąrašai vienas kitą papildo ir į bendrąjį katalogą galima įrašyti daržovių veisles, nepaisant to, ar jos įrašytos į Direktyvoje 70/458, ar į Direktyvoje 92/33 pateiktą sąrašą.

- 53 Nagrinėjant šį klausimą pirmiausia primintina, kad ir Direktyva 70/45, ir Direktyva 92/33 turi savo taikymo sritį. Kaip aišku iš jų pavadinimų, pirmoji direktyva reglamentuoja prekybą daržovių sėkla Bendrijoje, o antroji – prekybą Bendrijoje daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklą. Iš to darytina išvada, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 92/33 tekstą ir pavadinimą, ji reglamentuoja prekes, kurios nepatenka į Direktyvos 70/458 taikymo sritį.
- 54 Galiausiai primintina, kad iš Direktyvos 92/33 9 straipsnio 1 ir 2 dalių aišku, jog Bendrijos teisės aktų leidėjas numatė skirtingas pasekmes tais atvejais, kai daržovė yra įtraukta ir į Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą sąrašą, ir į Direktyvos 92/33 II priede pateiktą sąrašą, ir tais atvejais, kai ji įtraukta vien tik į pastarąjį sąrašą.
- 55 Direktyvos 92/33 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas skirtumas įrodo, kad Bendrijos įstatymų leidėjas nenumatė, jog tuo atveju, kai kyla klausimas dėl daržovių veislės, įrašytos į Direktyvos 92/33 II priede pateiktą sąrašą, įtraukimo į bendrąjį katalogą, minėtasis sąrašas ir Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktas sąrašas laikomi vienas kitą papildančiais, neatsižvelgiant į skirtingas jų taikymo sritis.
- 56 Galiausiai konstatuotina, kad Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktas daržovių rūšių sąrašas nėra baigtinis ir direktyvos 2 straipsnio 1a dalyje numatyta jo papildymo tvarka. Tokia pat nuostata yra ir Direktyvos 92/33 22 straipsnyje, kurį nurodo šios direktyvos 1 straipsnio 3 dalis.

- 57 Tai, kad kiekvienoje iš šių dviejų direktyvų numatyta atskira šio sprendimo 55 punkte minėtų sąrašų keitimo tvarka, yra rimtas įrodymas, leidžiantis atmesti šioje byloje *De Groot* ir *Bejo* bei Nyderlandų vyriausybės argumentus, jog šie sąrašai vienas kitą papildo.
- 58 Be to iš Direktyvos 70/458 40 straipsnio aišku, kad į Žemės ūkio, sodininkystės, daržininkystės ir miškininkystės sėklos ir dauginamosios medžiagos nuolatinį komitetą, kuris pareiškia nuomonę dėl 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateikiamo sąrašo papildymo, be kita ko, gali kreiptis ir vienos valstybės narės atstovas. Iš to darytina išvada, kad visos valstybės narės gali teikti pasiūlymus dėl šio sąrašo išplėtimo.
- 59 Šiuo klausimu konstatuotina, kad per visus šio sąrašo papildymus askaloniniai česnakai niekada nebuvo įtraukti į šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą daržovių rūšių sąrašą, nors aišku, kad tai buvo galima padaryti.
- 60 Šiomis aplinkybėmis daržovės veislės sėklų, neįtrauktų į Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą sąrašą, negalima įtraukti į bendrąjį katalogą, nesilaikant šioje direktyvoje numatytos tvarkos.
- 61 Šiuo klausimu *De Groot* ir *Bejo* teigia, kad valstybė narė negali, taikydama savo nacionalinės teisės aktus, uždrausti prekybos bendrajame veislių kataloge išvardytų daržovių veislių sėkla, nesilaikydama tuo tikslu taikomuose Bendrijos teisės aktuose numatytos tvarkos. Jos teigia, kad kai sėklos veislės yra įtrauktos į bendrąjį katalogą, joms Bendrijoje negali būti taikomi jokie su veisle susiję prekybos apribojimai.

- 62 Be to, šios bendrovės teigia, kad Nyderlandų valdžios institucijos informavo Komisiją ir valstybes nares apie veislių *ambition* bei *matador* įtraukimą į nacionalinį katalogą ir kad nuoroda apie šį įtraukimą 1997 m. kovo 18 d. buvo paskelbta *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*. Iš to darytina išvada, kad Prancūzijos Respublika, neginčijusi šio įrašo, nors tokią teisę pagal numatytą tvarką ji turėjo, 1995 ar 1997 metais, negali drausti ar riboti savo teritorijoje prekybos šiomis veislėmis remdamasi tuo, kad jos į bendrąjį katalogą buvo įtrauktos netinkamai.
- 63 Pažymėtina, kad šis argumentas grindžiamas klaidinga prielaida. Iš tiesų jis būtų svarstytinas tik tuomet, jei aptariama daržovė, šiuo atveju askaloninis česnakas, būtų buvusi paminėta Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktame daržovių rūšių sąrašė. Tik jei ši sąlyga būtų įvykdyta, reikėtų ištirti, ar įtraukiant į bendrąjį katalogą buvo laikomasi direktyvoje numatytų reikalavimų, ir, atsižvelgiant šio klausimo atsakymą, panaikinti ar atšaukti šį įtraukimą.
- 64 Šiuo atveju tokio tyrimo nereikia atlikti, nes askaloniniai česnakai nėra minimi Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte minimų daržovių rūšių, kurioms taikoma ši direktyva, sąrašė. Todėl, priešingai, nei teigia *De Groot* ir *Bejo*, askaloninių česnakų kaip sėklos įtraukimas į bendrąjį katalogą negalėjo būti ginčijamas pagal šios direktyvos 13a, 14 ir 35–38 straipsnius.
- 65 Iš pirmiau išdėstytų aplinkybių darytina išvada, kad kartu skaitant Direktyvų 70/458 ir 92/33 nuostatas negalima konstatuoti, jog daržovės, neįtrauktos į Direktyvos 70/458 2 straipsnio 1 dalies A punkte pateiktą sąrašą, veislę vis vien galima įrašyti į bendrąjį katalogą kaip sėklą, remiantis tuo, kad ši daržovė minima Direktyvos 92/33 II priede esančiame sąrašė.

- 66 Todėl, kadangi askaloniniai česnakai nėra įtraukti į daržovių, kurioms taikoma Direktyva 70/458, sąrašą, Komisija, įtraukdama į bendrąjį katalogą veisles *ambition* ir *matador* kaip šios daržovės sėklas, po to, kai Nyderlandų Karalystės kompetentingos valdžios institucijos jai pateikė nacionalinį katalogą, pažeidė šią direktyvą.

Dėl EB 28 straipsnio aiškinimo

- 67 Atsižvelgiant į tai, kad askaloninių česnakų veislės *ambition* ir *matador* kaip daržovių sėklos buvo netinkamai įtrauktos į bendrąjį katalogą, Direktyva 70/458 šioje byloje netaikoma ir todėl nereikia tirti, ar ji nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto kaip 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas.
- 68 Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar kitos Bendrijos teisės nuostatos, kurių prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas nemini, nedraudžia 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimo, kuris leidžia vartojant askaloninių česnakų pavadinimą prekiauti tik tradiciniais askaloniniais česnakais. Teisingumo Teismas, siekdamas pateikti tinkamą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, gali atsižvelgti į Bendrijos teisės normas, kuriomis nacionalinis teismas nesirėmė savo prejudiciniuose klausimuose (2004 m. sausio 22 d. Sprendimo *COPPI*, C-271/01, Rink. p. I-1029, 27 punktą ir 2004 m. spalio 12 d. Sprendimo *Wolff & Müller*, C-60/03, Rink. p. I-9553, 24 punktą bei minėta teismų praktiką).
- 69 Šiomis aplinkybėmis primintina, kad prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo *De Groot* ir *Bejo* prašo pripažinti, jog 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas pažeidžia EB 28 straipsnį.

- 70 Šiuo klausimu pažymėtina, kad laisvas prekių judėjimas yra pagrindinis EB sutarties principas, įtvirtintas EB 28 straipsnyje numatytame draudime valstybių narių tarpusavio prekyboje taikyti kiekybinius importo apribojimus ir visas lygiaverčio poveikio priemonės.
- 71 EB 28 straipsnyje numatytas lygiaverčio poveikio priemonių draudimas taikomas bet kokiam valstybių narių teisės aktui, galinčiam tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai apriboti prekybą tarp valstybių narių (žr. pirmiausia 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Daniją*, C-192/01, Rink. p. I-9693, 39 punktą ir 2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-41/02, Rink. p. I-11375, 39 punktą bei minėtą teismų praktiką).
- 72 Konstatuotina, kad toks nacionalinės teisės aktas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, sudaro kliūčių prekybai tarp valstybių narių.
- 73 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas, kuris iš esmės Prancūzijos teritorijoje leidžia su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti tik vegetatyviniu būdu daugintas daržoves, draudžia šioje valstybėje narėje kaip askaloninius česnakus parduoti šios daržovės sėklas bei kitose valstybėse narėse iš jų išaugintą produkciją, o tai verčia šias sėklas ir iš jų išaugintas daržoves Prancūzijoje norinčius parduoti augintojus vartoti kitą pavadinimą.
- 74 Gamintojams nustatyta pareiga vartoti vartotojui nežinomą ar jo mažiau vertinimą pavadinimą gali pasunkinti šių produktų pardavimą ir taip sudaryti kliūčių prekybai tarp valstybių narių (šia prasme žr. 2003 m. sausio 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-12/00, Rink. p. I-459, 82 punktą ir ten minėtą teismų praktiką).

- 75 Šiuo požiūriu primintina, kad kliūtys prekybai tarp valstybių narių, atsirandančios dėl nacionalinės teisės aktų skirtumų, gali būti pateisinamos, tik jei jos yra būtinos siekiant patenkinti imperatyvius reikalavimus, be kita ko, susijusius su vartotojų teisių apsauga, ir proporcingos siekiamam tikslui, kurio būtų negalima pasiekti mažiau prekybą Bendrijoje ribojančiomis priemonėmis.
- 76 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog valstybės narės turi teisę rūpintis, kad vartotojai būtų gerai informuojami apie jiems siūlomas prekes, kad šios informacijos pagrindu jie galėtų priimti sprendimą. Be kita ko, valstybės narės, siekdamos užtikrinti vartotojų teisių apsaugą, gali reikalauti, kad ūkio subjektai pakeistų maisto produkto pavadinimą, jei šis produktas dėl savo sudėties ar gamybos būdo taip smarkiai skiriasi nuo Bendrijoje tuo pačiu pavadinimu žinomo produkto, kad jo negalima priskirti tai pačiai produktų kategorijai. Tačiau, jei skirtumai yra nedideli, pakanka tinkamo žymėjimo, kad pirkėjas ar vartotojas gautų būtiną informaciją (minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 84–86 punktai ir ten minima teismų praktika).
- 77 Šioje byloje aišku, kad pagrindinis skirtumas tarp tradicinių askaloninių česnakų ir auginamųjų iš sėklų yra dauginimo būdas. Išskyrus šį skirtumą, dvi askaloninių česnakų rūšys išoriškai yra labai panašios. Todėl 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimu siekiamą tikslą, t. y. užtikrinti vartotojų apsaugą, galima pasiekti naudojant tinkamą žymėjimą, kuriame būtų nurodoma, kad šioje byloje aptariamieji česnakai buvo išauginti iš sėklų, o ne vegetatyvinio dauginimo būdu.
- 78 Todėl darytina išvada, jog žymėjimo su neutralia ir objektyvia informacija, kad *De Groot* ir *Bejo* eksportuojami askaloniniai česnakai yra iš sėklų dauginami askaloniniai česnakai, užtektų tinkamai informuoti vartotoją.

79 Šiomis aplinkybėmis 1990 m. gegužės 17 d. Nutarime numatyta pareiga su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti tik vegetatyviniu būdu daugintus askaloninius česnakus nėra pagrįsta pagal EB 28 straipsnį.

80 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiam teismui reikia atsakyti, kad:

- Direktyva 70/458 draudžia askaloninių česnakų veisles *ambition* ir *matador* įtraukti į bendrojo katalogo skyrių, skirtą askaloniniams česnakams kaip sėklų rūšiai,
- EB 28 straipsnis draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kaip 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas, kuris leidžia su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti tik vegetatyviniu būdu daugintas daržoves, bet ne kitose valstybėse narėse iš sėklų išaugintus ir tuo pačiu pavadinimu parduodamus askaloninius česnakus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

81 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1970 m. rugsėjo 29 d. Tarybos direktyva 70/458/EEB dėl prekybos daržovių sėkla, iš dalies pakeista 1988 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 88/380/EEB, draudžia askaloninių česnakų veisles *ambition* ir *matador* įtraukti į bendrojo katalogo skyrių, skirtą askaloniniams česnakams kaip sėklų rūšiai.

EB 28 straipsnis draudžia tokius nacionalinės teisės aktus kaip 1990 m. gegužės 17 d. Nutarimas, kuris leidžia su askaloninių česnakų pavadinimu parduoti tik vegetatyviniu būdu daugintas daržoves, bet ne kitose valstybėse narėse iš sėklų išaugintus ir tuo pačiu pavadinimu parduodamus askaloninius česnakus.

Parašai.